

GARNAĆ (36) *vb impf*

a jasne.

praes 1 sg garnę [zapis: -e] (1). ◇ 3 sg garnie (26). ◇ 3 pl garną (3). ◇ *praet* 3 sg f garnęła (1). ◇ 3 pl m pers garnęli (1). ◇ *fut* 3 sg m garnąc będzie (1). ◇ *imp* 3 sg niech garnie (1). ◇ *con* 3 pl m pers by garnęli (1). ◇ *part praes act* garnąc (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z tych samych przykładów) i XVIII w.

1. Przybliżać ruchem półkolistym (5) :

W przen [czym] (2) : Bo ten [Jarosz Koniuszy] idzye gruntem w grunt/ á brnie profto brodem/ Szczęście mu ze wżąd gárnie/ ták práwie niewodem. *RejZwierz* 62.

garnąc co (1): Drugi gdy wiołłem rzekę pod fię gárnie/ Ginie więc márnie. *KlonFlis* C2v.

Przen: O śmierci [kogo] (3) : [śmierć] Gdy machnie fwą koflą marnie Wfytky fpolu razem garnie. *RejKup* Fv.

garnąc czym (2): *RejWiz* 86v; Pánienki/ Młodźieniafzki/ także dźiatki mále/ Iáko młodźiuczkie kwiatki/ trawki niedoftále. Zárowno kofą gárnie śmierć nieuchroniona *KolakCath* B4v.

2. Przygarniać do siebie w celach opiekuńczych, zbliżać [kogo] (6) : A Pan tam pokorne garnie *RejKup* dd5v.

Zwrot: »k sobie, do siebie garnąc« [szyk zmienny] (2 : 2): Ktemu twoich dochodow nie vtracay márnie/ A niech sierotki k łobie twoiá dobroć gárnie. *Prot* D3v; Ten tedy táki Biłkup/ Sokrates drugi/ miał ząwždy około fiebie zacne/ vczone/ y dzielne ludzi/ na co kofztu/ áni ftáránia nie litował/ gárnąc thákie ku łobie *GórnDworz* B7v; y przetoż ná on czás áby fámilie były w fzyku potężnieyfze/ [...] tedy do Herbow fwych *plebeios* radźi przymowáli/ y o to fię z wielką siłą ftáráli/ áby tákich co náwięcey do siebie gárnęli *GórnRozm* B2; *RybGęśli* A2v.

W przen [co] (1) :

Zwrot: »k sobie garnąc« (1): A ták ten nikczemny fwiát ieft práwie iáłkiniá [...] Ktory k łobye wżytko złe by kurczątká gárnie *RejWiz* 102.

3. Zbierać zachłannie, gromadzić dla własnej korzyści; grabić; *convasare Calep; attrahere, verrere Cn* (20) : Ow fię wdźiale/ mym zdánie/ dał ośzukác márnie/ Co nigdy fyt niebędźie/ chocia zewfząd gárnie. *KochFr* 45; *Calep* 255b.

garnąc co (13): *RejKup* e8; Ale ná fłkázę ludzką á ná pychę márną/ S tego ftádá nędznego wżytkę wełnę gárną. *RejWiz* 106v; Y dworzány mym zdánie dofyc foremne ma/ Aleć łam wżytko gárnie/ żadnemu nic nie da. *RejWiz* 167, 75, 84, 125v, 167, 191; *RejZwierz* 65v; *RejAp* 106v, 199; *KlonWor* 9, 16.

W charakterystycznym połączeniu: wszystko garnąc (5).

Zwroty: »k sobie, do siebie, na się garnąc« [szyk zmienny] (8 : 4 : 1): *RejKup* e8; Bo pewnie wiem/ káżdemu wżytko zginie márnie/ Kto do fiebie z łákomftwem co cudzego gárnie. *RejWiz* 125v, 75, 167; SOBki Więc w przypowiefciach/ takie przezywano/ Co k łobie wżytko gárną *RejZwierz* 65v, A5, 116v; Biádá temu ktory nie fwoie zgromadza/ y pokądze tego czynić będźie/ długoż ták iáko błoto gęfte ná fię gárnąc będźie [et aggravat super se]? *BibRadz Hab* 2/6; *RejAp* 106v, 199;

RejPosWstaw [143⁴]; Idzie do Ciborium do Bożey śpizárnie/ Tám y śrebro do siebie y Sákráment gárnie. *KlonWor* 9,16.

»ku swemu garnać« (1): Głos chrapotliwy á wyfoki [...] znawionuie [!] człowieka, chciwego na wielkie rzeczy alenie fortunne⁸⁰, profty też bywa ale wždy ku swemu garnie á czudzey rzeczy żądą chcząc wiele mieć *GlabGad* O4.

4. Ściągać [co] (3) :

Zwroty: »na się garnać« = *stawać się obiektem czyjegoś ustosunkowania* (2): Bo każdy zá niecnotę ná lię pomstę gárnie. *PaprPan* Hk3v; Wygnáli go dla zbytlow sýná iego márníe/ Natkowłki nász nie taką sławę na lię gárnie *PaprPan* Qv.

»za sobą garnać« = *powodować* (1): Y widząc ich róspułtność żagubił ie márníe Bo iuż ten grzech za łobą śnadz wśzytko złe garnie *RejJóz* F7.

5. Pociągać; kusić [kogo] (2) :

garnać ku komu (1): Ale wiész co mię trzyma/ y gárnie ku tobie? To/ iż przodkow śwych zoftác/ małz zá lekkosć łobie *KochFr* 84.

Zwrot: »garnać do siebie« (1): MNie bogáctwá/ mnie złoto/ mnie iedwabné ściány/ Mnie nie gárnie do siebie páłac murowány. *PudłFr* 47.

[*W rymie*: *garnie - marnie* (18), *garną - marną* (1)].

Synonim: 3. *gnać*.

Formacje współrdzenne: *nagarnać, odgarnać, ogarnać, podgarnać, pogarnać, przygarnać, przygarnać się, rozgarnać, wygarnać, zagarnać, zgarnać; odgarniać, ogarniać, przygarniać; ogarnować, zgarnować*.

Cf **GARNAĆ**